

נמלא דאין האבל מברך שהחיינו על חנוכה ויורנו איך שורט הדין ושבתה:

תשובה כבר נשאל ע"ז הגאון נ"ב ז"ל מה"ס ח"ח סי' קמ"א והשיב ז"ל מה ששאלת אם האבל מברך שהחיינו על נרות חנוכה הנה הע"ז בס"י תרע"א ס"ק ח' כתב שאלל המתפלל בחנוכה יברך אחר שהחיינו על הנרות משום שהחיינו ומביא זה בשם חשו' רמ"א ולא מלאכי זו בחשו' הרמ"א ומלאכי בחשו' מהר"ם מינ' ס' מ"ג אבל פשוט דהיינו בלבוז אבל האבל בנתינו מברך שהחיינו ועי' מ"א סי' תקנ"א ס"ק מ"ב שכתב שלא מליני שאלל אסור לברך שהחיינו ולכן פשוט הוא דכוונה הע"ז היינו בלבוז עכ"ל ע"ש, והאמת אחר בזה כי הסם שאני כיון שהוא מברך בשביל הלבזור ולא בשבילו הא ודאי עדיף טפי שידליק אחר כדי שינזק שהחיינו מתוך שמחה דכיון דאש' באחר משא"כ האבל בנתינו שרדך לברך בשביל עצמו לא יבטל ברכת שהחיינו במנוה עוברת. וכן הוא לשון מהר"ם מינ' ז"ל בחשו' הנו' וכן ראיתי בחנוכה בלילה הראשונה מתפלל האבל אך להדלקת הנרות שיש בהם ברכת שהחיינו שראוי לברך מתוך שמחה יש מהנהנין דאחר דלאו אכל ידליק הנרות, וכן זכרתי בהיותי במעין שהיה מרכז' ז"ל אבל על אביו והתפלל בערב חנוכה והיינו נושאין ונוהגין בדבר אש האבל ידליק ג"כ הנרות או אחר שאינו אבל ונשאר המסקנה שראוי ונכון שאחר ידליק הנרות וכן נהגתי אח"כ בכל מקום וכו' עכ"ל נמלא זה עשו על נד היותר טוב כיון דאש' באחר להדליק ולברך בעד הלבזור והגאון חיד"א ז"ל בס"י תקנ"א ס"ק ט"ז הביא דברי הר' מ"א הנו' אבל אסור לומר שהחיינו וכתב שכן הסכים מהרש"פ בס' בית הרוואה ודלא כמשמעות דברי בנימין זאב ס' קס"ג ע"ש. וראיתי בהגהת מהר"ם ז"ל הנדפסים בסוף ספר מגינים שז"ן על דברי רמ"א ז"ל הנו' בזה"ל עשו"ס נ"ב מה"ס ח"ח סי' קמ"א ולי נראה דשאני שהחיינו של הפירות דאינו רק רשות מברכת שהחיינו חוביות ועי' לעיל סי' רכ"ה ועי' ספר חסידים סי' תתל"ט עכ"ל ע"ש:

סימן ר"ג

שאלה אם פה בעיר במדי' נריסים הקהל לעמוד בברכות המגילה כמו שמלינו מנהג בגדאד יע"א שנס בברכה האחרונה הקהל עומדים בלילה וביום:

עוד יש לשאל מי שאין לו מגילה והוא מכיון על החזן אם לרדך לברך עמו או נס בברכה יכוין על החזן:

ועוד יש לשאל בענין הקידוש בליל שבת קודש שהבעה"ב הוא מקדש אם העומדין עמו שרוים ללאת י"ח קדוש יכולים לברך ברכת הקדוש בלחש עם בעה"ב המקדש מלה במלה או"ד לרדך לשמוע הברכה מן בעה"ב המקדש ויכונו אליו דוקא:

ועוד שאל השואל כי המנהג אללס האבל כל ימות השנה לובש שחורים ובה חכם אחד ואמר להם שבשבת לובשים בגדי שבת ועוד המנהג אללס שמחליף מקומו בבית הכנסת ואל' חכם הנו' שבשבת אינו משנה את

חזור וישן עד אור הבוקר ולא איכפת לו כיכ בעת קימתו אם יש אור או חושך וכ"ש אם הוא ישן על הגג או באכסדרה או בחצר אשר לו מן הכוכבים או מן הלכנה בעת קימתו והליכתו ועל כן זה שכתב בהלק"מ אין זו חידוש ואין זו מליאה ואך שיביה הנה לכ"ע אין זה בשביל ברכה ועיין באחרונים:

סימן ר"א

שאלה על הנסים שאומרים בחנוכה אם יאמרו חשמונאי האלף בחירק או חשמונאי האלף בפסח:

תשובה הנה ידוע שהר"ם פ"ח ס"ל לומר חשמונאי האלף בחירק שהוא כינוי משפחה והרב חיד"א ז"ל בברכ"י הביא דבריו ובזה וכו' בירך יאחק פ' בהעלותך חלק עליו דא' בסדר עולם דיוחנן כה"ג שני שמוס היה לו יוחנן חשמונאי ע"ש ח"כ לפ"ד הרב בירך יאחק ז"ל חשמונאי האלף בפסח שהוא שם האדם ולא כינוי משפחה והנה הרב חיד"א ז"ל לא הכריע ולא גילה דעתו בזה כי אם רק העתיק מה שראה בדבריו בקודש, אך ראיתי להר"ם בתי כנסיות ז"ל סי' תרפ"ב שהביא דברי שניסס ונחמ' דא' בדברי הר' בירך יאחק שמת חשמונאי להורות הוא דאחא שכך היה שמו כך היה להם לומר בימי יוחנן חשמונאי כה"ג אלא ודאי כיון דמלת חשמונאי הניחו לבסוף מוכרח לומר דמלת חשמונאי היא באה להודיע לנו כי בא ממשפחה של חשמונאי וכפ"י נדקו דברי הפ"ח שכתב שז"ל חשמונאי האלף בתי' דכיון שהוא ע"ש כינוי משפחה ז"ל כן. ואין להקשו' על הפ"ח מסדר עולם דלעולם שני שמוס היו לו ואנשי כנה"ג מסדרו סדר זה לא ראו להזכיר השני שמוס רק השם הראשון וחשמונאי מסדרו אח"ך הוא להודיע לבני האדם כי בא ממשפחת בית חשמונאי ועי' בס' שלמי לבזר דרך שכ"ג ע"ד ולעדן' כמו שכתבתי נראה הוא נכון עכ"ל והרואה יראה כי יפה טען בזה הרב בתי כנסיות ז"ל ויפה כתב להדריך דברי הפ"ח ז"ל בזה: **ונראה** לי להוכיח קלת מלשון רבינו מוהר"ח ז"ל שדרכם להזכיר את יוחנן כה"ג בשם חשמונאי בתי' כה"ג הפ"ח שהוא כינוי משפחה ר"ל דאחי מחשמונאי דהא מלאהי בס' הגלגלים דף מ' ע"א שכתב ואח"כ נתגלגל לו במתתיה בן יוחנן כה"ג חשמונאי וכן עוד שם בד' מ' ע"ב בסוף העמוד כתב ואלו הם מן כת התנאים מתתיה בן יוחנן כה"ג חשמונאי וכו' והנה ודאי הרב ז"ל קורבו בן בכינוי משפחה והוא חשמונאי בתי' נמלא כך היה הדרך לקוראו וא"כ ודאי גם נוסח על הנסים בך נסדר ודוק היטב:

סימן ר"ב

שאלה אם האבל בהדלקת נר חנוכה יברך שהחיינו או לאו דהא מלינו בע"ז סי' תרע"א ס"ק ח' שהביא מן חשו' רמ"א סי' מ"ג דאם אבל מתפלל בערב חנוכה ידליק אחר את הנרות משום שהחיינו ע"ש וכן הסתיק דבריו בזה"ע ע"ש